

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4252/2567

บริษัท ก. ผู้ร้อง บริษัท ม. ผู้คัดค้าน

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 20

ย่อ / หลักกฎหมาย

แม้ พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 20 วรรคหนึ่ง และที่ผู้ร้องกับผู้คัดค้านตกลงกัน ร่วมกันให้ใช้ข้อบังคับสำนักงานศาลยุติธรรมว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการ สำหรับการดำเนินกระบวนการพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งตามข้อบังคับดังกล่าวข้อ 23 วรรคหนึ่ง อันถือเป็นกรณีที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้ โดยผู้ร้องและผู้คัดค้านต้องผูกพันกระบวนการ คัดค้านอนุญาโตตุลาการตามข้อบังคับดังกล่าวก็ตาม แต่ พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 20 วรรคสอง ตอนต้น หมายความว่า ไม่ว่าจะเป็นกรณีที่มีการวินิจฉัยคำคัดค้านของ อนุญาโตตุลาการโดยวิธีการตามข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการข้างต้น หรือเป็นกรณีที่ คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นซึ่งต้องดำเนินการตามมาตรา 20 วรรคหนึ่ง หากการคัดค้านไม่ บรรลุผล คู่พิพาทฝ่ายที่คัดค้านย่อมสามารถยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลได้ และข้อบังคับข้อ 23 หมายความว่า เป็นที่สุดสำหรับกระบวนการพิจารณาในชั้นอนุญาโตตุลาการเท่านั้น หาใช่การตัด สิทธิคู่พิพาทฝ่ายที่คัดค้านมิให้สิทธิทางศาลตามที่ พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 20 วรรคสอง บัญญัติไว้แต่อย่างใด

คำพิพากษา

ผู้ร้องยื่นคำร้องคัดค้านคำวินิจฉัยของผู้ชี้ขาดของสถาบันอนุญาโตตุลาการสำนักงานศาลยุติธรรม ตาม พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 20 วรรคสอง ขอให้ศาลมีคำสั่งเพิกถอน ศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ดา จากการทำหน้าที่อนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทหมายเลขดำที่ 73/2564 ผู้คัดค้านยื่นคำคัดค้าน ขอให้ยกคำร้องคัดค้าน ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกคำร้องคัดค้านของผู้ร้อง ค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่ายในการดำเนินคดีให้เป็นพับ ผู้ร้องอุทธรณ์ต่อศาลฎีกา ศาลฎีกา วินิจฉัยว่า คดีมีปัญหาที่ต้องพิจารณาตามอุทธรณ์ของผู้ร้องว่า คำสั่งศาลชั้นต้นที่ให้ยกคำร้อง คัดค้านของผู้ร้องฝ่าฝืนต่อบทกฎหมายอันเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชนหรือไม่ เห็นว่า แม้ พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 20 วรรคหนึ่ง บัญญัติว่า "ในกรณีที่คู่พิพาท มิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น คู่พิพาทฝ่ายที่ประสงค์จะคัดค้านอนุญาโตตุลาการจะต้องยื่นหนังสือ แสดงเหตุแห่งการคัดค้านต่อคณะอนุญาโตตุลาการ ... และหากอนุญาโตตุลาการซึ่งถูกคัดค้านไม่ ถอนตัวจากการเป็นอนุญาโตตุลาการหรือคู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งไม่เห็นด้วยกับข้อคัดค้านนั้น ให้คณะ อนุญาโตตุลาการเป็นผู้วินิจฉัยคำคัดค้านนั้น" และผู้ร้องกับผู้คัดค้านตกลงร่วมกันให้ใช้ข้อบังคับ สำนักงานศาลยุติธรรมว่าด้วยอนุญาโตตุลาการ สถาบันอนุญาโตตุลาการสำหรับการดำเนิน กระบวนการพิจารณาชั้นอนุญาโตตุลาการ ซึ่งตามข้อบังคับดังกล่าวข้อ 23 วรรคหนึ่ง กำหนดว่า "ถ้า คู่พิพาทอีกฝ่ายหนึ่งไม่เห็นด้วยกับการคัดค้านหรือหากอนุญาโตตุลาการซึ่งถูกคัดค้านมิได้ถอนตัว จากการเป็นอนุญาโตตุลาการ ให้คณะอนุญาโตตุลาการเป็นผู้วินิจฉัยคำคัดค้านนั้น เว้นแต่สถาบัน เห็นสมควรแต่งตั้งผู้ชี้ขาดหรือคณะผู้ชี้ขาดจำนวนไม่เกิน 3 คน ให้ทำหน้าที่พิจารณาและวินิจฉัย การคัดค้านและให้ผู้ชี้ขาดหรือคณะผู้ชี้ขาดวินิจฉัยคำคัดค้านให้เสร็จสิ้นภายใน 15 วัน คำวินิจฉัย

ของผู้ชี้ขาดหรือคณะผู้ชี้ขาดให้เป็นที่สุด" อันถือเป็นกรณีที่คู่พิพาทได้ตกลงกันไว้ โดยผู้ร้องและผู้คัดค้านต้องผูกพันกระบวนการคัดค้านอนุญาโตตุลาการตามข้อบังคับดังกล่าวก็ตาม แต่ พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 20 วรรคสอง ตอนต้น ก็บัญญัติต่อไปว่า "ถ้าการคัดค้านโดยวิธีตามที่คู่พิพาทตกลงกันหรือตามวิธีที่บัญญัติไว้ในวรรคหนึ่งไม่บรรลุผล หรือในกรณีมีอนุญาโตตุลาการเพียงคนเดียว คู่พิพาทฝ่ายที่คัดค้านอาจยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลที่มีเขตอำนาจ ..." จากบทบัญญัติดังกล่าวย่อมหมายความว่า ไม่ว่าจะเป็นอย่างใด กรณีที่มีการวินิจฉัยคำคัดค้านอนุญาโตตุลาการโดยวิธีการตามข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการข้างต้น หรือกรณีที่คู่พิพาทมิได้ตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่นซึ่งต้องดำเนินการโดยวิธีการตามมาตรา 20 วรรคหนึ่ง ก็ตาม หากการคัดค้านดังกล่าวไม่บรรลุผลแล้วคู่พิพาทฝ่ายที่คัดค้านย่อมสามารถยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลได้ แม้ตามข้อบังคับของสถาบันอนุญาโตตุลาการข้อ 23 จะกำหนดให้คำวินิจฉัยของผู้ชี้ขาดหรือคณะผู้ชี้ขาดให้เป็นที่สุดก็ตาม ก็หมายความว่าเพียงเป็นที่สุดสำหรับกระบวนการพิจารณาในชั้นอนุญาโตตุลาการเท่านั้น หากใช่เป็นการตัดสินคดีคู่พิพาทฝ่ายที่คัดค้านมิให้ใช้สิทธิทางศาลตามที่ พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 20 วรรคสอง บัญญัติไว้แต่อย่างใด เมื่อผู้ชี้ขาดมีคำวินิจฉัยให้ยกคำคัดค้านอนุญาโตตุลาการของผู้ร้องแล้ว ย่อมถือได้ว่าการคัดค้านโดยวิธีตามที่คู่พิพาทตกลงกันไม่บรรลุผล ผู้ร้องจึงสามารถยื่นคำร้องคัดค้านต่อศาลชั้นต้นได้ตาม พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 20 วรรคสอง ที่ศาลชั้นต้นวินิจฉัยว่าผู้ร้องไม่มีอำนาจยื่นคำร้องคัดค้านตามบทบัญญัติข้างต้นและมีคำสั่งให้ยกคำร้องคัดค้านของผู้ร้องมานั้น จึงฝ่าฝืนต่อบทกฎหมายอันเกี่ยวข้องด้วยความสงบเรียบร้อยของประชาชน ศาลฎีกาไม่เห็นพ้องด้วย อุทธรณ์ของผู้ร้องในส่วนนี้ฟังขึ้น สำหรับปัญหาว่า กรณีสมควรมีคำสั่งยอมรับหรือยกเสียซึ่งคำคัดค้านของผู้ร้องหรือไม่นั้น แม้ศาลชั้นต้นยังมิได้วินิจฉัยในปัญหานี้ แต่เมื่อศาลชั้นต้นได้สวนคำคัดค้านของผู้ร้องจนเสร็จการพิจารณาและสำนวนขึ้นมาสู่ศาลฎีกาแล้ว เพื่อมิให้คดีต้องล่าช้าและเพื่อให้เป็นไปตาม พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 ที่มีวัตถุประสงค์ให้การระงับข้อพิพาทโดยการอนุญาโตตุลาการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว ศาลฎีกาจึงเห็นสมควรวินิจฉัยคำร้องคัดค้านของผู้ร้องไปโดยไม่ต้องย้อนสำนวนไปให้ศาลชั้นต้นพิจารณาอีก เห็นว่า ตาม พ.ร.บ.อนุญาโตตุลาการ พ.ศ. 2545 มาตรา 19 วรรคหนึ่ง และวรรคสอง อนุญาโตตุลาการต้องมีความเป็นกลางและเป็นอิสระ โดยบุคคลซึ่งจะถูกตั้งเป็นอนุญาโตตุลาการจะต้องเปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือเป็นอิสระของตน คดีนี้ผู้ร้องยื่นคำร้องคัดค้านอ้างทำนองว่า ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา มิได้เปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือเป็นอิสระอันเป็นเหตุให้สามารถคัดค้านอนุญาโตตุลาการได้ให้คู่พิพาททราบ โดยไม่เปิดเผยข้อเท็จจริงว่าตนเคยเป็นกรรมการอิสระที่มีใช้ผู้บริหารในบริษัท ซ. ซึ่งเป็นบริษัทที่ดำเนินกิจการร่วมค้าร่วมกับบริษัทในเครือของผู้คัดค้านนั้น กรณีจึงต้องพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบริษัท ซ. กับผู้คัดค้านก่อน ซึ่งเมื่อพิจารณาข้ออ้างตามคำร้องคัดค้านที่ผู้ร้องยื่นต่อศาลชั้นต้น ประกอบหนังสือคัดค้านอนุญาโตตุลาการที่ผู้ร้องยื่นต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ และบันทึกถ้อยคำอธิบายความเป็นกลางและเป็นอิสระที่ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ยื่นต่อสถาบันอนุญาโตตุลาการ ซึ่งผู้ร้องมิได้โต้แย้งความถูกต้องในบันทึกดังกล่าวแล้ว ได้ความว่า บริษัท ซ. เป็นบริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายดินแดนเบอร์มิวดาและจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์เขตบริหารพิเศษฮ่องกง ทำธุรกิจในด้านอาหารและการเกษตร โดยดำเนินงานในสาธารณรัฐประชาชนจีนและสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม ส่วนผู้คัดค้านเป็นนิติบุคคลจัดตั้งตาม

ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ โดยผู้ร้องอ้างในคำร้องคัดค้านว่า ผู้คัดค้านเป็นตัวแทนจำหน่ายเครื่องจักร ยี่ห้อ ค. อย่างเป็นทางการรายเดียวในประเทศไทย จากข้อมูลดังกล่าวเห็นได้ว่า บริษัท ข. และผู้คัดค้านต่างเป็นนิติบุคคลแยกจากกัน จดทะเบียนในคนละประเทศ ประกอบธุรกิจคนละประเภท และดำเนินการในต่างภูมิภาคกัน ส่วนที่ผู้ร้องอ้างว่า ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา เคยได้รับการแต่งตั้งเป็นกรรมการในบริษัท ข. พร้อมกับนายชัชวาล ในปี 2551 ซึ่งในขณะนั้นนายชัชวาลยังเป็นกรรมการของผู้คัดค้านอยู่ด้วย ในข้อนี้ได้รับความข้างต้นสอดคล้องต้องกันว่า ทั้งนายชัชวาลและศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ต่างลาออกจากบริษัท ข. ไปตั้งแต่ปี 2553 และปี 2563 แล้วตามลำดับ ทั้งตามสำเนาหนังสือรับรองบริษัทผู้คัดค้านที่ออก ณ วันที่ 21 ธันวาคม 2565 ท้ายคำแถลงของผู้ร้องที่ขอให้ปิดหมายและส่งหมายข้ามเขตแก่ผู้คัดค้านก็ไม่ปรากฏชื่อนายชัชวาลเป็นกรรมการหรือสามารถลงลายมือชื่อผูกพันผู้คัดค้านได้ ดังนี้ แม้ศาสตราจารย์ ดร.ศักดาและนายชัชวาลจะเคยเป็นกรรมการในบริษัท ข. ด้วยกันในช่วงปี 2551 ถึง 2553 ก็ไม่ใช่ข้อเท็จจริงอันอาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่อนุญาโตตุลาการของศาสตราจารย์ ดร.ศักดา สำหรับข้อพิพาทในคดีนี้ได้ ที่ผู้ร้องอ้างต่อไปทำนองว่า นายชัชวาลมีความสัมพันธ์ทางครอบครัวเกี่ยวข้องกับนายทองไทร หรือตระกูลบุรพชัยศรี ซึ่งเป็นผู้บริหารและผู้ถือหุ้นใหญ่ของผู้คัดค้าน โดยนายชัชวาลเป็นสามีของนางขวัญใจซึ่งเป็นบุตรสาวของนายทองไทรและนายวีระ บุตรอีกคนของนายทองไทรยังเป็นรองประธานกรรมการและกรรมการผู้จัดการของ ผู้คัดค้านด้วยนั้น แม้จะได้ความตามที่ผู้ร้องกล่าวอ้างมาก็ไม่ใช่ความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องไปถึงศาสตราจารย์ดร.ศักดา สำหรับกิจการร่วมค้าบริษัท อ. ที่ผู้ร้องอ้างว่าเป็นการร่วมลงทุนกันระหว่างบริษัท ข. กับบริษัทในเครือของผู้คัดค้าน โดยบริษัท ข. ร่วมลงทุนในกิจการร่วมค้าดังกล่าวผ่านบริษัท ก. ซึ่งเป็นบริษัทลูก กับบริษัท ม. ซึ่งมีนายทองไทรถือหุ้นอยู่ร้อยละ 92.4 นั้น เมื่อข้อเท็จจริงตามสำนวนไม่ปรากฏว่าศาสตราจารย์ ดร.ศักดา เคยเป็นกรรมการหรือมีอำนาจบริหารจัดการทั้งในกิจการร่วมค้าบริษัท ข. บริษัท ม. และผู้คัดค้าน แม้จะได้ความตามที่ผู้ร้องอ้างว่ามีการร่วมลงทุนในกิจการร่วมค้าดังกล่าว ก็ยังไม่ใช่ข้อบ่งชี้ให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างศาสตราจารย์ ดร.ศักดา กับผู้คัดค้านจนถึงขนาดให้ควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือเป็นอิสระในการปฏิบัติหน้าที่อนุญาโตตุลาการในข้อพิพาทตามคำร้องคัดค้านได้ ดังนั้น ข้อเท็จจริงที่ว่า ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา เคยเป็นกรรมการอิสระที่มีผู้บริหารในบริษัท ข. ปี 2551 ถึงปี 2554 จึงไม่ใช่ข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือเป็นอิสระ กรณียังรับฟังไม่ได้ว่า ศาสตราจารย์ ดร.ศักดา ขาดความเป็นกลางและเป็นอิสระ หรือมิได้เปิดเผยข้อเท็จจริงซึ่งอาจเป็นเหตุอันควรสงสัยถึงความเป็นกลางหรือเป็นอิสระของตน จึงสมควรมีคำสั่งยกเสียซึ่งคำคัดค้านอนุญาโตตุลาการของผู้ร้อง ที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกคำร้องคัดค้านของผู้ร้องมานั้น ศาลฎีกาเห็นพ้องด้วยในผล พิพากษายืน ค่าฤชาธรรมเนียมในชั้นนี้ให้เป็นพับ

องค์คณะ

ศรีศักดิ์ กลุจิตติบวร · วรุฒิ ทวาทสิน · ธรรมบุญ สิงห์สาย

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/4252/2567>